

Overeen

katholieke vereniging voor oecumene athanasius en willibrord

Geloven in Irak

Zondag voor de Oosterse Kerken 24 april 2005

De Zondag voor de Oosterse Kerken 2005 staat in het teken van de christenen van Irak. Zij vormen een kleine minderheid. Nog geen 3% van de bevolking is christen. Er zijn echter vier grotere en enkele kleinere christelijke kerken in Irak. De grootste twee zijn de Chaldeeus-katholieke Kerk (verbonden met Rome) en de Assyrische Kerk. Andere kerken zijn van de Syrische, Armeense en westerse tradities.

Is de huidige situatie voor de bevolking van Irak moeilijk, christenen hebben vaak nog extra problemen. Bepaalde moslims die de Amerikanen als bezetters zien, denken dat veel christelijke Irakezen met deze 'vijand' heulen, omdat zij van hetzelfde geloof zijn als de Amerikanen. Ook is er een wijdverbreide mythe dat christenen rijk zijn. De maffia, die garen spint bij de huidige chaos, ontvoert deze christenen voor losgeld. Christenen die zelf geen geld hebben, zullen wel familie in Europa hebben die met geld over de brug komt,

Kerk' genoemd. Tegenwoordig heet de kerk 'Assyrisch-apostolische Kerk van het Oosten'. De naam veronderstelt een identificatie van de huidige christenen met het Assyrische volk uit de oudheid. Dit wordt niet gesteund door de wetenschap, maar speelt wel een belangrijke rol in het zelfverstaan van deze christenen. De Assyrische christenen ontwikkelden in de loop der geschiedenis een sterk nationaal bewustzijn. Dit kan niet los worden gezien van de genocide op Assyriërs tijdens de Eerste Wereldoorlog en po-

de de kaart van het Arabisch nationalisme en voegde zich zo beter in de nieuwe Irakese politieke werkelijkheid van na de jaren '30.

De samenleving van Irak werd onder Saddam Hussein echter steeds grimmiger voor christenen. Vooral toen Saddam na 1991, na de verloren Eerste Golfoorlog, zijn positie probeerde te versterken door steeds meer de nadruk te leggen op islamitische gevoelens.

Emigratie

De situatie voor christenen in Irak is onzeker. Ten gevolge van de genoemde genocide en de pogroms vluchtten al vele christenen uit Irak. Deze emigratie ging door tot op de dag van vandaag als gevolg van het bewind van Saddam Hussein en de drie oorlogen onder hem (1980-1988, 1990-1991, 2003). Nu zet de voortdurende strijd in Irak onder de Amerikaanse 'bezetting' christenen aan tot het verlaten van het land. Voor de achterblijvers is het leven moeilijk.

De poster van de Zondag voor de Oosterse Kerken beeldt een doop af in een door een bomexplosie beschadigde kerk. De foto is uitdrukking van de kwetsbaarheid én het geloof van de christelijke gemeenschappen in Irak.

Poster van de Zondag voor de Oosterse Kerken. Doop in een door een bomexplosie beschadigde kerk in Bagdad. In de digitale brochure op www.oecumene.nl is een interview opgenomen met de pater die de doop bedient. (Foto affiche: EPA/ANP)

denkt men. Ze weten niet dat veel mensen hier moeite hebben om rond te komen, of nog in asielzoekerscentra verblijven.

Assyrische christenen

Het christendom van Irak is oud. Het is de enige kerk van vóór 300 die buiten het Romeinse Rijk ontstond. Het gebied behoorde toen tot het Perzische rijk. De kerk werd daarom ook wel 'Perzische

groms die plaatsvonden in de jaren '30 waarbij 7.000 Assyrische christenen omkwamen. Dit Assyrische nationale bewustzijn mondde in Irak uiteindelijk uit in een clash met de nieuwe Irakese staat die zich in die tijd juist ontwikkelde in de richting van een Arabisch nationalisme. De met Rome verbonden Chaldeeus-katholieke Kerk, die vanaf 1830 ontstond als afsplitsing uit de Assyrische Kerk, en die meteen groter werd in omvang, speel-

Geloven in Irak

- Op www.oecumene.nl publiceert de vereniging een digitale brochure met interviews met Irakese christenen. Als u geen internet heeft, kunt u tegen verzendkosten prints bestellen (zie de bestelstrook op p. 8).
- Op zondag 8 mei zendt het RKK Mediapastoraat 's ochtends een eucharistieviering uit van de Chaldeeus-katholieke gemeenschap in Nederland. Deze kerk is in Irak de grootste van de christelijke kerken.
- Op donderdag 9 juni organiseert de vereniging in samenwerking met Kerk en Vrede een bijeenkomst 'Geloven in Irak'.
- U kunt posters, gebedsprentjes en liturgische suggesties bestellen (zie de bestelstrook op p. 8).

Meer informatie over de Zondag voor de Oosterse Kerken op www.oecumene.nl

“Alle scheuringen kunnen door wederzijds begrip en respect helen”

Anne Marie Willebrands

Anne Marie Willebrands is het 'jongste' lid van het bestuur van de Katholieke Vereniging voor Oecumene. Ze trad op de laatste ledenvergadering in november 2004 toe. Haar missie: “Op lokaal en internationaal gebied netwerken ontwikkelen met het doel de vraag naar nieuwe structuren en nieuwe instrumenten te activeren. Ik zou graag willen dat mensen van verschillende christelijke geloven meer samen kunnen vieren, zoals de eucharistie en sacramenten.”

Anne Marie Willebrands werd geboren in 1949 in Scheveningen, waar ze als katholiek meisje opgroeide temidden van protestanten. De dichtstbijzijnde katholieke school stond in Den Haag: “Daar werden mijn zusjes en ik nog wel eens uitgescholden voor ‘Scheveningse schollekop’, terwijl we aan de andere kant van de gemeentegrens voor ‘vuile katholieken’ werden uitgemaakt. Ik ben er wel eens voor op de vuist gegaan, maar het maakte je wel weerbaar.” Na het gymnasium volgde een rechtenstudie in Leiden, waar ze druk was met verschillende bijbanen en haar eerste verenigingsactiviteiten ontplooidde.

Tantezusters en heerrooms

Van moederskant waren er twee ‘tantezusters’, die werkten in het onderwijs en in een ziekenhuis. Ze ging graag bij hen op bezoek. Van vaderskant had ze twee heerrooms. “Mijn ene heerroom was missionaris in Suriname. De andere heerroom is de kardinaal Willebrands.” Hij kwam veel thuis bij de familie. “Ik bewonder hem om de natuurlijke wijze waarop hij contacten legde met mensen van een andere godsdienst en andere cultuur. Dat hij daarin zoveel bereikt heeft komt, denk ik, door het feit dat hij zich nooit voordeed als degene die de waarheid in pacht heeft. Hij leek die waarheid juist met anderen te willen delen. Dat is volgens mij de echte oecumene.” Stellig: “Alle scheuringen, die zich hebben voorgedaan door de eeuwen heen, kunnen door wederzijds begrip en respect helen.”

Nieuwsgierig naar religie

Ze werkt als docent Recht aan de Hogeschool Rotterdam (Hogere Economische Studies) en was daar in 1993 betrokken bij het opzetten van een studentenpastoraat voor de hogescholen. “Helaas is er momenteel geen katholieke studentenpastor in Rotterdam, terwijl ik onder de studenten veel vraag en nieuwsgierigheid bespeur naar religie en levensbeschouwing.”

Protestantse studentenverenigingen doen het in Rotterdam beter dan de katholieke: “Ze zijn actief, goed georganiseerd en komen duidelijk naar buiten met hun standpunten en overtuiging. Ik heb daar respect voor. Katholieke jongeren hebben meer een emotioneel gevoel van katholiek zijn. Ze zijn wellicht minder zelfbewust in hun geloof door gebrek aan bijbelkennis, kerkgeschiedenis en door de aanwezigheid van paus en bisschoppen als geestelijke leiders.”

Nieuwe instrumenten

Ze maakt zich hard voor ruimte in de kerk voor jongeren en volwassenen die zoeken: de zijn: “De kerk zou met hen nog meer in gesprek moeten gaan. De katholieke traditie binnen de familie bestaat niet meer. Dat betekent dat er nieuwe wegen en instrumenten gevonden moeten worden om je bestaansrecht als kerk waar te maken.”

Ze ziet de vereniging voor oecumene als een goed platform om lokaal en internationaal netwerken te ontwikkelen met het doel de vraag naar nieuwe structuren en nieuwe instrumenten te activeren: “Juist op het terrein van scholen, universiteiten en andere plaatsen waar mensen komen die geen duidelijke band hebben met een kerkelijke instelling. Oecumene is dan niet werken met de grootste gemeenschappelijke deler, maar een eigen katholiek geluid binnen een breder geheel.” Volgens Willebrands biedt het kerkelijk recht voldoende mogelijkheden tot vernieuwing. “Maar in de afgelopen jaren lijken de bisschoppen alleen maar op de winkel te willen passen. Mijn ongevraagd advies aan de bisschoppen zou zijn: een beetje meer durf en de moed om kerkordelijk creatieve oplossingen te ontwikkelen.” En: “Weer meer ruimte voor de dialoog en het geweten als het ultieme scheidsgerecht, zoals veertig jaar geleden toen Unitatis redintegratio werd vastgesteld.”

AANMELDING

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

E-mail:

- meldt zich aan als lid van de Katholieke Vereniging voor Oecumene
- meldt zich aan als donateur van de Katholieke Vereniging voor Oecumene
- wil graag meer informatie over de Katholieke Vereniging voor Oecumene

Stuur deze bon op naar:
Katholieke Vereniging voor Oecumene
Walpoort 10
5211 DK 's-Hertogenbosch

Of stuur een e-mail naar:
secretariaat@oecumene.nl

overeen

COLOFON

Overeen is een uitgave van de Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord. Leden ontvangen Overeen drie keer per jaar door overmaking van ten minste € 15,- op giro 801919. De vereniging ontstond op 1 januari 2001 uit een fusie van Aktie en Ontmoeting Oosterse Kerken en de Sint Willibrord Vereniging. De doelstelling van de vereniging is: het bevorderen van de eenheid van de verschillende christelijke kerken van oost en west. Word lid of donateur en ondersteun de actieve inzet voor oecumenische samenwerking! Een lidmaatschap kost 15,- euro per jaar. De vereniging is afhankelijk van giften en donaties.

Redactie:

Hoofdredacteur: Geert van Dartel
Eindredacteur: Daphne van Roosendaal

Vormgeving en druk:

Van Stiphout, Helmond

Katholieke Vereniging voor Oecumene Athanasius en Willibrord

Walpoort 10
5211 DK 's-Hertogenbosch

Telefoon: 073 6136471

E-mail: secretariaat@oecumene.nl

Internet: www.oecumene.nl

Girorekening: 801919

ISSN 1568-2862

De oecumenische dialoog over de Kerk

Onlangs publiceerde de Commissie Dialoog Reformatie-Catholica het rapport 'De lokale en de universele dimensie van de Kerk'. Het rapport werd al in 2003 vastgesteld en aangeboden aan de de Samen-op-Weg kerken (nu Protestantse Kerk in Nederland), de Oud-katholieke Kerk en Rooms-katholieke Kerk in Nederland. De kerken hebben een reactie in voorbereiding.

Deze commissie voor de theologische dialoog tussen de kerken in ons land werd in 1991 in het leven geroepen. De instelling ervan vormde de vierde stap in een decennialange dialoog tussen de kerken uit de reformatorische en katholieke traditie. Meer dan tien jaar heeft de commissie zich in aansluiting op internationale dialogen diepgaand beziggehouden met de ecclesiologie.

De dialoog mondde uit in verschillende publicaties. Zo werd in 1994 een bundel opstellen gepubliceerd onder de titel 'Kerk tussen erfenis en opdracht' (IIMO, Utrecht-Leiden). Het uitgangspunt voor deze bundel was het rapport 'Naar een gezamenlijk verstaan van de Kerk' uit 1991 van de internationale dialoogcommissie van de Wereldbond van Gereformeerde Kerken en de Rooms-Katholieke Kerk. In 2001 werd een tweede, Engelstalige bundel gepubliceerd: 'Of all times and of all places. Protestants and Catholics on the Church local and universal' (IIMO, Zoetermeer). Deze publicatie sloot aan bij een document van de gezamenlijke werkgroep van de Wereldraad van Kerken en de R.-K. Kerk: *The Church Local and Universal* (1990). Op basis van ditzelfde document van de 'gezamenlijke werkgroep' werd het rapport over de lokale en universele dimensie van de Kerk opgesteld.

Lokaal én universeel

Dr. T. van Eijk is vanaf het begin lid van de commissie namens de Katholieke Kerk. In 1995 volgde hij mgr. J. Lescauwet op als een van de twee voorzitters. Van Eijk vindt het belangrijk dat theologen uit de verschillende kerken met elkaar spreken over het verstaan van de Kerk. "In dit rapport worden de tradities naast elkaar gelegd, worden enkele convergerende lijnen getrokken en worden enkele aanbevelingen gedaan aan de betrokken kerken met name ten aanzien van de vormgeving van de universele dimensie," zegt hij. "In dit rapport wordt de tekst van de gezamenlijke werkgroep van de Wereldraad en R.-K. Kerk uitgediept en concreet naar de kerkelijke tradities in ons land vertaald." Hij wijst er op dat de commissie spreekt over de lokale en universele dimensie van de Kerk en niet van de lokale en de universele Kerk. "Van de ene kant is zij per definitie plaatselijk, zij wordt ter plaatse verzameld rond

Woord en sacrament, waarbij een geordende ambtsdrager een rol speelt. Van de andere kant is zij universeel, in zoverre Woord en sacrament worden verkondigd respectievelijk gevierd op alle plaatsen en in alle tijden. Bovendien is ook de plaatselijke ambtsdrager georiënteerd op bredere kerkverbanden."

Huiswerk

Dr. M. Smalbrugge werd in 1995 namens de Nederlands Hervormde Kerk lid van de dialoogcommissie. Hij is sceptisch over het oecumenisch engagement van de kerken in ons land. "De oecumene heeft in het beleid van de kerken geen prioriteit," zegt hij. Hij betreurt dat het rapport van de dialoogcommissie nog niet in de synode is geweest. "Mijn Kerk heeft haar huiswerk niet gedaan."

Het rapport is volgens hem wel degelijk van belang voor de Protestantse Kerk in Nederland met name voor de doordening van de universele dimensie van de Kerk. Zou de protestantse traditie werkelijk Calvijn volgen, dan zou zij een groter gevoel voor de zichtbare bovenplaatselijke en universele dimensie van de kerk moeten hebben dan zij nu heeft.

De protestantse traditie is toe aan een herbezinning op haar eigen erfgoed, dat veel dichterbij de katholieke traditie dan menigeeen vermoedt. Zo is Calvijns Avondmaalsleer - en in het verlengde daarvan zijn ambtsleer - sterk katholiek van karakter. Smalbrugge vindt dat een dergelijke herbezinning de Protestantse Kerk aanleiding zou moeten geven rekening te houden met het gegeven dat de universele dimensie van de Kerk zichtbare structuren nodig heeft. In het rapport wordt in nr. 134 in voorzichtige bewoordingen aan de Protestantse Kerk een diepgaande oecumenische bezinning op de betekenis van de episkopè aanbevolen.

'Confessionele particulariteit'

Opmerkelijk in het rapport is het pleidooi voor de versterking van het door de commissie zogenoemde 'tussenniveau' dat gelegen is tussen het lokale en het universele. Het tussenniveau, aldus Van Eijk, heeft betrekking op de sociale, historische en culturele gestalte van de Kerk in een bepaalde context. Het duidt op een groter geheel dan het diocees. Naar analogie van de oude patriarchaten

pleit de commissie voor een groter gewicht van de Bisschoppenconferenties. 'Hun belang bestaat erin, dat zij de inculturatie van het Evangelie in een bepaalde context dienen. Of en in welke mate zij die functie kunnen vervullen hangt goeddeels af van de wijze waarop de paus zijn primaat uitoefent. Daarom luidt een van de aanbevelingen van de commissie: 'Wij stellen voor dat de Rooms-katholieke Kerk de vraag in studie neemt in welk opzicht haar vormgeving van de universele dimensie van de Kerk aspecten van confessionele particulariteit bevat.' Wat dit voor de oecumene in Nederland zou kunnen betekenen wordt duidelijk in de dubbele verkapte aanbeveling waarmee het rapport eindigt: (het is van de ene kant van belang dat) "de rooms-katholieke Bisschoppenconferentie als counterpart van de Samen op Weg-triosynode met voldoende bevoegdheid kan handelen in oecumenische vragen" (en van de andere kant dat) "de Samen-op-Weg-kerken hun structuur op regionaal niveau optimaal toerusten voor regionale samenwerking met de bisdommen van de Rooms-katholieke Kerk."

Geert van Dartel

De lokale en de universele dimensie van de Kerk, Commissie Dialoog Reformatie-Catholica, 40 blz. € 3,50 (excl. verzendkosten).

Te bestellen via: Secretariaat RKK, T 030 2326909, E bestel@rkk.nl, of: Landelijk Dienstencentrum PKN, T 030 8801724, E brochureverkoop@pkn.nl.

“We hopen dat een nieuwe regering de christenen niet zal vergeten”

Een rijtjeswoning in Oldenzaal. De familie woont er nog maar een jaar. Helda vertelt dat 100 meter achter het huis de kerk ligt. Als we de andere kant op kijken wijst ze aan de voorkant van het huis achter een paar rijtjes huizen de school aan waar de twee jongste kinderen naar school gaan. De oudste dochter volgt een juridische opleiding aan het ROC. De andere dochter gaat naar de basisschool met haar jongere broertje Frank.

Frank is in Nederland geboren. Helda vertelt hoe hij aan zijn Hollandse naam komt: “We kwamen rechtstreeks uit het asielzoekerscentrum aan op het station in Ommen, waar we werden opgewacht door twee mensen van Vluchtelingenwerk. In het huis dat we toegewezen hadden gekregen, ontmoetten we Frank.” Een boom van een vent blijkt uit haar gebaren. Hij gaf de familie een hartelijke welkom en was ook later zeer behulpzaam: “Hij heeft heel veel gedaan voor ons. Ik vergeet hem nooit.”

Staatsterreur

Helda is 39 jaar oud. Twaalf jaar geleden vluchtte het gezin uit Irak. Haar man was teruggekeerd uit dienst in het leger in de oorlog van Irak en Iran. Die oorlog duurde van 1980 tot 1988. “Hij had nog geen adem gehaald of hij werd al weer opgeroepen voor de volgende oorlog, de Eerste Golfoorlog die begon in 1991,” vertelt Helda. Hij weigerde, waarop de familie vluchtte. De straf voor dienstweigering was dood door ophanging, maar haar man had genoeg van de oorlog: “In de oorlog tegen Iran mochten de christenen voorop lopen in de linies,” vertelt ze. “Zijn ene broer was gewond geraakt, een andere broer was gedood.”

Ze verlieten een land waar de geheime dienst alomtegenwoordig was. Helda werkte er in een kapperszaak. “Wilde je daar een kapperszaak openen, dan had je bijvoorbeeld toestemming nodig van de geheime dienst.” Maar voor wat hoort wat: “Als klanten zich negatief uitlieten over de regering, dan moest dat worden doorverteld.” Ze vertelt het verhaal van een familie, waarvan een zoon was gevlucht. “Elke dag stond de geheime dienst aan de deur om ze onder druk te zetten te vertellen waar hij was.” Toch vluchtte ook Helda met haar gezin. Haar zus was al in de jaren zeventig vertrokken naar Amerika. Helda reisde naar Nederland. Haar vader heeft ze niet meer gezien. Hij overleed in 1997.

Van hun moeder krijgen ze de laatste tijd foto's via e-mail. Kort geleden werd ook de webcam aangesloten, zodat oma de

kleinkinderen kon zien. Helda: “Ze hoopt ze nog in het echt te zien voordat ze sterft. Ze is in de zeventig, maar ze ziet er veel ouder uit.” Ze laat een foto zien uit Irak: een aantal grote zoons en kleinkinderen staan rondom een oude, kleine vrouw met wit haar en verschrompeld gezicht.

Slachtoffers

Helda's zus wilde na het einde van de oorlog tegen Iran vluchten met haar gezin. Haar man was net terug uit de oorlog: “Het was toen geweldig druk met aanvragen voor paspoorten. Veel mensen wilden weg, vooral christenen.” Het kon niet anders dan de aandacht trekken van de autoriteiten. Helda's zus, haar man en twee kinderen werden vermoord. “Op 4 juli 1990. Mijn moeder en zijn moeder werden helemaal gek. Wij allemaal. Zo verdrietig waren we.” Ze pakt een beduidend groen mapje met foto's: “Dit zijn ze. Die kinderen zijn niet ouder dan tien en negen geworden.” Het kleinste kind, een baby nog, werd gespaard. Hij is geadopteerd door familie die in Engeland woont. “Hij is nu vijftien.” Niet lang daarna vluchtte Helda zelf met haar gezin: “Mijn ouders wisten van niets.”

Veel Assyrische families hebben een geschiedenis van vluchten. “In 1933 zijn er Assyriërs afgeslacht. Mijn familie vluchtte naar Iran, Syrië, Rusland. Mijn vader is in Rusland geboren. Onder Saddam Hussein moest je daar geen ruchtbaarheid aan geven. Dat kon zich tegen je keren. In 1979 zijn er Assyriërs gedeporteerd. Veel vrienden en bekenden van ons werden op een vrachtwagen gezet en zo naar Iran gereden.”

Helda vertelt hoe bang ze in Nederland was voor de autoriteiten, zolang ze elke week een stempel moest halen op het politiebureau; de verplichte stempel voor mensen zonder definitieve verblijfstatus. Op een van die dagen werd ze uit de rij gedirigeerd. “Oh nee, we hebben toch niets fout gedaan, dacht ik.” Maar het bleek dat ze een A-status hadden gekre-

gen als vluchtelingen. Toen mochten ze gaan werken. Een van de vele sollicitatiebrieven die haar man verstuurde was raak: hij werd spoorlegger bij Volker Stevin in augustus 1995. Al zijn diploma's als sportleraar lagen bij het Ministerie van Onderwijs in Bagdad. “Die hoefden we natuurlijk niet op te vragen.”

De Surprise Show

Het verdriet om de familie zo ver weg en de heimwee zitten hoog. Ze kreeg gezondheidsproblemen. “Als ik naar de Surprise show keek van Henny Huisman, dacht ik altijd aan mijn vader in Irak en zijn broer in Syrië. Ik hoopte zo dat ze elkaar nog eenmaal zouden ontmoeten.” De twee mannen hadden elkaar voor het laatst gezien toen Helda vier was. Het is er nooit van gekomen. Helda zelf zag wel via diezelfde Henny Huisman in 1996 haar zus uit Amerika voor het eerst weer. Met goede moed zegt ze: “Dus het is wel gebeurd. Op een andere manier, met twee andere personen uit de familie, maar mijn gebed is verhoord.”

Familie in Irak

Een jaar geleden kochten ze hun huis, de kinderen groeien op en gaan naar school en haar man heeft promotie gekregen op zijn werk na tien jaar trouwe dienst. Daarvoor dankt ze God. Zelf heeft ze het Nederlandse diploma voor kapster gehaald. Ze willen vooruit. Niet voor zichzelf, maar om geld te kunnen blijven sturen naar familie in Irak.

Zorgen zijn er genoeg. Een broer is met zijn kinderen gevlucht naar hun oom in Syrië, waar ze een kamer hebben gekregen en wat meubels. “Mijn nichtje wordt naar school gebracht met de auto, maar dat is eigenlijk al te gevaarlijk. Mijn neefje gaat niet meer naar school, omdat er geen geld is.” Helda's broer in Bagdad is twee

Helda met op het bureaublad van de computer een foto van haar broer in Irak.

keer ontsnapt bij een bomaanslag. Zijn foto staat op het bureaublad van de computer. Telkens als er een autobom is ontploft, zit ze met angst voor familie en bekenden biddend voor de televisie. Een neef werd slachtoffer van een afrekening: "Ze belden aan en zijn moeder deed open. Een man, die netjes zijn naam noemde, vertelde dat hij voor haar zoon kwam. Ze riep hem. Toen hij naar buiten liep werd hij doodgeschoten." Hij werkte voor de Amerikanen.

De koningin!

"Het was heerlijk om in Nederland te komen en het is heerlijk om in Nederland te zijn. We slapen hier goed, omdat we niet bang hoeven te zijn. Er is niemand die op onze deur klopt: jullie moeten bij de partij gaan. Het is alleen zo jammer dat mijn moeder hier niet is."

Ze gaat ervoor in Nederland. Toen koningin Beatrix in de buurt een manege opende, sprong ze op haar fiets om te gaan kijken. "Ik ging in vrijheid," vertelt ze, "er was niemand die me zei dat ik moest gaan en er was niemand die aan de deur zou kloppen als achteraf zou blijken dat ik niet was geweest." Met haar kinderen worstelde ze zich een plaatsje naar voren en stond ze druk te zwaaien met een vlaggetje. "Er was nauwelijks politie. We stonden vooraan en ze keek ons zó aan," zegt ze terwijl ze haar hoofd opzij draait en een koninklijke glimlach laat zien.

Eerste lectrice ooit

Ze merkt dat veel mensen niet weten dat er christenen zijn die uit het Midden-Oosten komen. Bij haar vrijwilligerswerk in de katholieke parochie bij het asielzoekerscentrum waar de familie destijds woonde, weigerde ze tijdens de vasten het koekje bij de koffie. "Echt geen koekje? vroeg die mevrouw en toen ik vertelde

dat ik vastte, vroeg ze of ik aan de ramadan deed! Ik zei: 'Ramadan is islamitisch. Ik ben christen'."

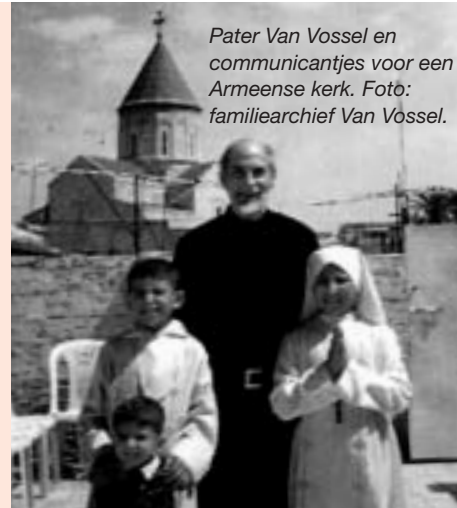
Ze doet graag vrijwilligerswerk in de kerk. "Zonder kerk voel ik me als een vis die uit het water is gehaald." Ze was onder andere lectrice in de katholieke parochie. Daardoor is ze, vertelt ze, terwijl ze euforisch met haar arm in de lucht zwaait, de eerste lectrice ooit onder de Assyrisch-apostolische christenen. In die kerk vervullen vrouwen immers geen rol als lector. In Bagdad was ze elke avond in de kerk te vinden. Meteen nadat ze de katholieke parochiekerk in haar wijk in Oldenzaal had ontdekt, schreef ze zich in als lid. In haar eigen Assyrische Kerk zingt ze in het koortje en is ze sinds kort lid van de kerkenraad. Eens in de twee maanden zijn er eucharistievieringen van de parochie waartoe ze behoort. Daarvoor komt een priester over uit Rome, Engeland, of de aartsbisschop uit Zweden. "Je ontmoet mensen uit het hele land en soms zie je ineens mensen die uit hetzelfde dorp in Irak als jij komen." Voor het kerkkoor is het wel wat lastig repeteren als mensen zover uit elkaar wonen.

Toekomst

"De christenen zouden best willen werken voor de Amerikanen, maar durven het niet meer. Het is zelfs zo dat ze Amerikaanse soldaten met een grote boog ontwijken, omdat ze al snel worden verdacht van collaboratie. Amerikaanse soldaten zijn immers ook christen. Het is zelfs zo dat christenen al bang zijn als een Amerikaanse soldaat te lang naar hun huis kijkt. Dat is al voldoende om verdacht te worden. Eerst waren de Amerikaanse soldaten magneten die mensen aantrokken. Nu zijn het magneten die mensen afstoten." Helda is bang voor grotere onrust als de Amerikanen zouden vertrekken. Maar ze denkt dat ze blijven. "In Duitsland zitten ze toch ook nog steeds?" Is er toekomst in Irak, vragen we. Haar oudste dochter lijkt het antwoord wel te weten. Zij gelooft er niet in. Voor haar moeder is het moeilijker. Ze hoopt dat de regering iedereen rechten geeft. "Vooral de christenen, want moslims hoeven als groep niet zo te vrezen voor hun rechten. Ik blijf hopen op toekomst voor Irak. We hopen dat een nieuwe regering de christenen niet zal vergeten. Dat we niet van de ene onderdrukking in de andere onderdrukking komen. Dat vrouwen zonder hoofddoek over straat kunnen zonder vermoord te worden. We bidden om vrede in Irak voor iedereen."

"Je moet blijven geloven, dan komt het goed. Vroeger was ik heel verdrietig, ik heb heel veel gehuild. Maar nu voel ik Jezus dicht bij me."

Leo van Leijsen/Daphne van Rosendaal

Pater Van Vossel en communicantjes voor een Armeense kerk. Foto: familiearchief Van Vossel.

Pater Mansour al-Mukhallisi:

"Elke christen die hier weggaat, is een onherstelbaar verlies"

De pater die op de poster van de Zondag voor de Oosterse Kerken de doop bedient, gaat in Irak door het leven als father Mansour al-Mukhallisi. De naam is een vertaling van de naam Vincent van Vossel, zoals de van oorsprong Vlaamse pater heet. Mansour betekent in het Arabisch hetzelfde als Vincent. Het tweede gedeelte uit de naam betekent 'de Redemptorist'.

De foto van de poster is genomen op 17 oktober 2004 in een kerk in Bagdad die de dag daarvoor uitbrandde als gevolg van een bomexplosie. De kerk wordt weer in orde gebracht. Pater Mansour vertelt dat de muren staan en dat de vensters terug zijn geplaatst. "Maar herstel van het interieur en de bijgebouwen zal nog veel tijd vragen."

Hij noemt Irak momenteel "een puinhoop" en vraagt zich af hoe lang het nog zal duren voordat de wederopbouw serieus kan worden aangepakt en het land weer veilig zal zijn. Er lijkt weinig zekerheid omtrent de toekomst. Ondertussen buiten bandieten de situatie uit: "Verschillende christenen zijn bedreigd. Als ze geen grote som geld betalen, worden hun kinderen vermoord... Velen zijn gevlucht." En: "Zij die hier nog zijn, en praktisch niet weg kunnen, houden hun hart vast."

Zijn eigen aanwezigheid is een hart onder de riem voor de achterblijvers: "Als zij een vreemdeling zien die het hier toch uithoudt, zegt dat hen wel iets." Christenen in Irak hebben een roeping volgens Mansour in de islamwereld als een teken van christelijke tegenwoordigheid, waarin niemand hen kan vervangen. "Elke christen die hier weggaat, is een onherstelbaar verlies, terwijl hij in het westen weinig betekent."

"Allemaal schone woorden natuurlijk, zelfs hartelijke, maar om er uw leven en het leven van uw vrouw en kinderen aan te wijden is nog iets anders. Maar ondanks alles smeult er toch nog in vele harten een droom dat het morgen beter wordt. Insha Allah: als God het huis bouwt."

Nederlandse dialoog doopsgezinden en katholieken

De eerste reacties in de Algemene Doopsgezinde Sociëteit (ADS) zijn positief ten aanzien van het internationale dialoograpport 'Samen geroepen om vredestichters te zijn' dat eind 2003, begin 2004 verscheen. Dit bleek uit de inleiding van ds. F. Fennema, broederschapspredikant, op een bijeenkomst van de Katholieke Vereniging voor Oecumene op donderdag 17 maart in Utrecht. Vanuit rooms-katholieke zijde, vertelde de tweede inleider op de avond, prof. dr. P. Nissen, zijn naast het commentaar bij de publicatie van het rapport nog geen reacties waargenomen.

Fennema en Nissen spraken op de vierde bijeenkomst uit het jaarprogramma van de Katholieke Vereniging voor Oecumene. De Adviesraad voor Geestelijke Zaken van het Bestuur van de Doopsgezinden is voorstander van een verder gesprek met de Rooms-katholieke Kerk in Nederland. "De vraag blijft," schrijft de Adviesraad, "op welk niveau dat gesprek moet plaatsvinden."

De twee kerken verschillen aanzienlijk van elkaar in hun kerkstructuur. De doopsgezinden kennen, anders dan de Rooms-katholieke Kerk, geen hiërarchische kerkstructuur. Elke plaatselijke gemeente is autonoom. Het hoogste orgaan dat de dopers kennen is de ledenvergadering van de lokale gemeente.

De twee christelijke tradities kiezen over het algemeen ook voor een verschillende insteek in het vredeswerk. Fennema: "Doopsgezinden zijn vooral actief met vredesprojecten in de praktijk. Heel concreet gaan mensen in die projecten tussen strijdende partijen staan en aan het werk. De Rooms-katholieke Kerk als kerk kiest over het algemeen vaker een meer politieke lijn." De kracht van het vredeswerk van doopsgezinden ligt vooral op het lokale niveau, terwijl de Rooms-katholieke Kerk zich wat betreft haar vredezaak vaak eerder manifesteert op diplomatiek en politiek terrein.

Voor het vervolg van de dialoog is daarmee de spannende vraag hoe de twee kerken die op deze manier verschillen gezamenlijk een vervolg zullen gaan geven aan de gesprekken.

'Gerechtigde oorlog'

Het rooms-katholieke denken over geweldloosheid en het doperse denken lopen op punten uit elkaar. Mennonieten staan zonder uitzondering voor geweldloosheid, terwijl rooms-katholieken wel uitgaan van geweldloosheid, maar uitzonderingen daarop toestaan. Er kunnen zich uitzonderlijke omstandigheden voordoen die toelaten dat beperkt gebruik van geweld wordt uitgeoefend door de staat. In dit verband komt de idee van de gerechtigde oorlog ter sprake. De kerkhistoricus Nissen, die lid was van de katholieke delegatie van de dialoog, signaleert dat de Rooms-katholieke Kerk bezig is afscheid te nemen van de doctrine van de gerechtigde oorlog: "In

Prof. dr. P. Nissen. Foto: Erik van 't Hullenaar

het officiële spreken van de kerk en in de protesten van paus Johannes Paulus II tegen bijvoorbeeld de oorlogsplannen van president Bush neemt zij er geleidelijk afscheid van. Er blijft slechts een zeer gelimiteerd gebruik van de term over: een oorlog is enkel nog gerechtvaardigd als daarmee een genocide kan worden voorkomen. Anders gezegd: de leer van de gerechtigde oorlog is er niet om oorlog te legitimeren, maar om oorlog te limiteren en te voorkomen. Ik hoop dat de Rooms-katholieke Kerk op deze weg verder mag groeien als vredeskerk, mede door de dialoog met de doopsgezinden."

Vredesgemeenten

Doperse gemeenten worden 'vredesgemeenten' genoemd. Fennema: "Iedereen is het eens met de stelling dat Doopsgezinde Gemeenten vredesgemeenten zijn; al blijft de discussie hoe die vrede bewerkstelligd moet worden." In vroeger dagen werd inzet voor vrede vereenzelvigd met het woord pacifisme, vertelt Fennema: "Alle Doopsgezinden, in Nederland, waren pacifist, en als het over politiek ging, stemden allen op de PSP." De beeldvorming klopt echter niet: "Bij de Doopsgezinden vond en vind je aanhangers van links en van rechts, stemmers op de VVD en stemmers op de PvdA, en alles wat daar tussenin en omheen bestaat. En zeker niet alle Doopsgezinden wilden of willen pacifist genoemd worden. Er zijn

gemeenten waar zelfs beroepsmilitairen lid zijn." Dit geldt althans voor de Nederlandse situatie, nuanceert hij. In Amerika en bijvoorbeeld in Zuid-Amerika ziet het plaatje er anders uit. De diversiteit binnen het wereldwijde doperdom is groot. De prediking van de geweldloosheid is echter universeel dopers gebleven en gebleken.

Open voor dialoog

Uiteindelijk werd de dialoog mogelijk gemaakt door wederzijdse openheid. Fennema wijst op de deelname van katholieken en doopsgezinden in oecumenische samenwerkingsverbanden en zegt: "Er is een openheid ontstaan die maakt dat mensen ook belangstelling voor elkaar hebben. Nog sterker, er wordt met interesse gekeken naar hoe anderen vorm geven aan hun kerk zijn. Dadelijk veroordelen van hoe en wat de ander doet is niet meer bon ton." Verder: "Er wordt niet meer over de Rooms gesproken zoals Menno dat nog placht te doen, en echte papenvreters zijn er bij ons ook niet veel meer te vinden."

Nissen vertelt hoe mennonieten in de twintigste eeuw het isolement doorbraken waarvoor zij eerder kozen. Ondertussen groeide binnen de Rooms-katholieke Kerk de betrokkenheid bij de oecumenische beweging. Nissen: "Aanvankelijk aarzelend, maar vanaf de jaren zestig met enthousiasme. Er ontstond na Vaticanum II een groot aantal bilaterale dialogen." Zodat nu de dialoog van de Rooms-katholieke Kerk en de Mennonite World Conference een van de maar liefst 130 bilaterale dialogen is die christelijke kerken wereldwijd voeren. Nissen: "Dat grote aantal leidt snel tot een verslapping van de aandacht voor één specifieke dialoog. Bij de Algemene Doopsgezinde Sociëteit is de aandacht voor deze dialoog dan ook veel groter." De Rooms-katholieke Kerk voert niet alleen meer dialogen, maar ook met veel grotere kerkgenootschappen, zoals de Anglicaanse Kerk, de WARC, de Lutherse Wereldfederatie en de Orthodoxie. Ongeveer 4,5 eeuw waren katholieken en doopsgezinden niet met elkaar in gesprek en als ze over elkaar spraken, was dat op basis van verkeerde beeldvorming. De internationale dialoog heeft in deze zin baanbrekend werk verricht.

Daphne van Rosendaal

De inleidingen van ds. Fennema en prof. dr. Nissen staan op www.oecumene.nl. Op de site is ook het Engelstalige rapport te vinden van de dialoogcommissie. De Katholieke Vereniging voor Oecumene heeft een extra bijeenkomst toegevoegd aan het jaarprogramma. Op donderdag 9 juni vindt in Utrecht de bijeenkomst plaats 'Geloven in Irak'. Deze wordt georganiseerd in het verlengde van de Zondag voor de Oosterse Kerken. Meer informatie vindt u op p. 8.

Teken van eenheid die er al wel en die er nog niet is

Bisschop en dominee in gesprek tijdens Taizé bijeenkomst

Zo'n 250 jongeren kwamen op vrijdag 25 en zaterdag 26 februari bij elkaar in 's-Hertogenbosch voor een landelijke Taizé ontmoeting. Op zoek naar een echte Taizé 'die hard', en denkend deze gevonden te hebben als een jongen binnen komt lopen met een eigen zelf geveerd houten Taizé bankje, wordt gezegd dat die niet bestaat, "want we zijn allemaal anders".

De organisatie kondigde het weekend aan als: "een Taizéweekend met ruimte voor ontmoeting en momenten van stilte en gebed." Gebed was er in Taizé stijl. Met veel meditatieve zang, stilte en een korte schriftlezing. Ontmoetingen waren er ook. Een van de meer officiële ontmoetingen, was die van de jongeren met de bisschop van 's-Hertogenbosch, mgr. Hurkmans, en dominee Jan Compagner, predikant in Weert en regionaal adviseur van de klassicale vergadering van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) Brabant en Limburg. De workshop 'Gesprek met...' was een van de vele workshops op het zaterdagprogramma.

Hoe kunnen we samen ons christen zijn beleven, was een van de vragen waarop ruim twintig jongeren afkwamen. In eerste instantie overheerst de schroom om naast bisschop of dominee te gaan zitten, totdat een van de broeders van Taizé een meisje meetroont en haar pal naast de katholieke kerkleider doet zitten. In het gesprek dat tijdens de workshop ontstaat, laten de studenten, scholieren en jonge werkenden hun bescheidenheid echter varen als ze hun vragen en opmerkingen op de twee voormannen afvuren. Tot en met een dringend: "Bisschop, u heeft nog geen antwoord gegeven op de vraag."

Geluk

Predikant Compagner was zelf enkele malen in Taizé en ervaarde daar een grote veelkleurigheid. Zijn dochter is 'Taizé gek': "Ze krijgt daar een enorme kick van." Compagner ziet het als een van de vormen van samen bezig zijn met je geloof: "Een zeker ritme is daarbij belangrijk." Hoe beleven predikant en bisschop zelf hun christen zijn? De predikant noemt allereerst de verhalen uit de bijbel "van God die mensen zoekt". De bisschop vertelt blij te zijn "te mogen geloven en me thuis te voelen in de Katholieke Kerk." Hij spreekt meer vanuit de Kerk dan vanuit het individu: "Misschien is dat wel katholiek?" merkt hij retorisch op. Bisschop Hurkmans: "Mijn 'drive' is dat mensen de weg naar het geluk vinden en dat de Kerk, het geloof, daarbij helpt. Het is me er niet zozeer om te doen om mijn eigen bedrijf groter maken." Een jongen die vraagt waarom toch zoveel mensen eerder het genot zoeken dan het geluk, antwoordt hij: "Dat is de kortere weg."

Een meisje steekt kaarsjes aan voor het middaggebed.

Maar het geluk is het grotere goed. De predikant: "Geluk is iets dat je deelt, genot niet."

Oecumene

Oecumene is groeien naar eenheid en leergierig zijn. "Vraag je af: hoe zijn anderen christen, ken ik hun geschiedenis?" aldus de Bossche bisschop, die vertelt: "Ik heb de oecumene moeten ontdekken. Toen ik opgroeide waren er nauwelijks contacten tussen katholieken en protestanten. In het dorp woonden twee of drie protestantse boeren en als we daar langs kwamen hadden we altijd de neiging wat sneller te gaan lopen. Uit angst voor het vreemde."

De bisschop zet zijn ideeën verder uiteen: "Jezus verkondigde het Rijk van God in zijn leven. Dat is de uiteindelijke bestemming van de mens en de schepping. Rondom Christus ontstond dat Rijk van God. En hoe ziet dat er dan uit? 'Zalig degenen die vrede bouwen'. Hij heeft de leerlingen opdracht gegeven iedereen samen te brengen in dat Rijk van God en Hij heeft gebeden dat zij allen één zouden zijn. Hij brengt niet afzonderlijke mensen tot het heil, maar mensen sámen. Daarom moeten we zorgen dat mensen niet buiten de club vallen." Daarbij wordt het getuigenis van christenen sterker "als we samen één zijn". Na dit wat theologisch getinte verhaal volgt een nuchter: "Het is al heel wat als je niet te veel schade toebrengt aan de eenheid!"

Je eigen ding doen

Heel concreet bevreedt het een jongere

echter: "Het is toch gek dat we als christenen soms zo moeilijk met elkaar omgaan, terwijl we in dezelfde God geloven." Compagner daarop: "Het zit misschien te zeer in onszelf om onze eigen positie te profileren. Soms is het een karwei je geloof niet te verliezen als je dat ziet gebeuren." De Weertse predikant verwijst bij zijn opmerking naar het soms stroeve verloop van het fusieproces van de PKN, waarbij hij was betrokken. Hij brengt zijn eigen kleine protestantse

gemeente naar voren, waar veel verschillende meningen zijn vertegenwoordigd: "Dan is het belangrijk elkaar niets op te dringen, terwijl je wel stevig met elkaar in gesprek kunt zijn. Zoiets doorbreekt de onderlinge eenheid niet."

Het roept de vraag op naar het ene fundament van de PKN. Compagner: "Dat is niet zozeer een basispakket aan waarheden als wel het feit dat iedereen zich aangesproken voelt door het ene verhaal van God die mensen zoekt." Hij spreekt zijn fascinatie uit voor de Taizé beleving: "Daar gaat het niet over dogmatische vragen. Je zingt samen. Vanuit je hart. Het gaat dan niet om de theologische accenten uit je visie op Christus."

'Soms een beetje moeilijk'

Een meisje vraagt hoe de predikant tegen de eucharistie aankijkt. "Ik voel me namelijk thuis in de Katholieke Kerk, maar ik ben protestants gedoopt en voel dus in de kerk ook dat ik er niet bij hoor." Compagner wijst op het verschil in beleving van Eucharistie of Avondmaal. "Het zou fantastisch zijn als we met elkaar de eenheid zouden kunnen beleven in alle verscheidenheid," zegt hij, "Maar binnen de Katholieke Kerk is de eucharistie uitdrukking van eenheid die er al is." En met een glimlach richting bisschop stelt hij: "dat we het soms op dat punt een beetje moeilijk met elkaar hebben." Wat de bisschop vriendelijk lachend toegeeft. Teken van een eenheid die er tegelijk al wel en nog niet is.

Daphne van Rosendaal

Volksuniversiteit Bagdad

Project Zondag voor de Oosterse Kerken 2005

De dominicanen in Bagdad richten een volksuniversiteit op: de Sint Thomas van Aquino Universiteit. Ze maken zo gebruik van de nieuw ontstane vrijheid om een toekomstige generatie van religieuze en publieke leiders op te leiden. Men wil de mogelijkheden aangrijpen om de dialoog tussen diverse bevolkingsgroepen te bevorderen. De lessen starten in de herfst van 2005.

De dominicanen in Irak maken deel uit van de Franse provincie, die al drie eeuwen huizen heeft in de regio. De Irakese dominicanessen en dominicanen hebben er gedurende de tijd van Saddam Hoessein veel werk van gemaakt hun jonge mensen een vormingstijd te geven in het buitenland, zodat er algemeen een open en

kritische geest heerst. Tegelijk hebben ze hun wortels in de Irakese cultuur gehouden door hun vele pastorale projecten in het land.

Op dit moment is er geld nodig om te starten met de lessen en om een systeem aan te schaffen waarmee via cassettes en cd-rom's op afstand kan worden geleerd, zodat ook degenen die vanwege de onveilige situatie niet over straat kunnen de lessen kunnen volgen.

De Katholieke Vereniging voor Oecumene vraagt uw aandacht en uw financiële steun voor dit project. U kunt uw bijdrage overmaken op girorekening 1087628 t.n.v. de Katholieke Vereniging voor Oecumene o.v.v. Volksuniversiteit Bagdad.

Bijeenkomst 'Geloven in Irak'

9 juni 2005, 13:30 uur - 17:00 uur,

Doopsgezinde Kerk Oudegracht 270 Utrecht

Op donderdagmiddag 9 juni vindt in de Doopsgezinde Kerk aan de Oudegracht in Utrecht de studie- en ontmoetingsbijeenkomst plaats 'Geloven in Irak'.

Yosé Höhne-Sparborth, die verschillende reizen maakte naar Irak, houdt een inleiding over de problemen van mensen in Irak en christenen in Irak in het bijzonder: "Christenen worden niet structureel vervolgd of bedreigd, maar er gebeuren wel dingen, waardoor bij hen die indruk ontstaat." Christenen zijn extra kwetsbaar voor ontvoeringen door criminelen, die denken dat ze geld hebben, en zijn sinds de jaren '90 in toenemende mate de hete adem gaan voelen van meer extreme groepen moslims.

Na de inleiding vindt een gesprek plaats met onder andere aboena Yusef Firaz en prof. dr. Herman Teule. Aboena Firaz is priester van de Chaldeeus-katholieke parochie in Nederland en afkomstig uit Irak. Prof. dr. Teule is directeur van het Instituut voor Oosters christendom in Nijmegen en hoogleraar oosters christendom.

De bijeenkomst begint met een Irakees-Nederlandse oecumenische gebedsdienst.

De bijeenkomst wordt georganiseerd door de Katholieke Vereniging voor Oecumene in samenwerking met Kerk en Vrede. Deelname kost € 5,00 te voldoen aan de zaal. U kunt zich opgeven voor de bijeenkomst met onderstaande aanmeldstrook. Hiermee kunt u ook materiaal van de Zondag voor de Oosterse Kerken 'Geloven in Irak' bestellen of een gratis kennismakingsnummer aanvragen van het tijdschrift Pokrof met daarin een artikel over christenen in Irak.

Bestelstrook

- Ik meld me aan voor de bijeenkomst 'Geloven in Irak' op 9 juni in Utrecht
- Ik ontvang graag tegen verzendkosten een print van de digitale brochure met interviews met Irakese christenen
- Ik ontvang graag liturgiesuggesties voor de Zondag voor de Oosterse Kerken
- Ik ontvang graag ..... ex. posters en/of ..... ex. gebedsprentjes
- Ik ontvang graag het gratis kennismakingsnummer van Pokrof

Stuur deze bon naar: Katholieke Vereniging voor Oecumene

Walpoort 10, 5211 DK 's-Hertogenbosch - of mail naar secretariaat@oecumene.nl.

Gedeeld geluk

Werken aan oecumene lijkt 'soms een beetje moeilijk' zoals u op p. 7 van dit nummer van Overeen hebt kunnen lezen. Men ervaart gemeenschappelijks, maar ook blokkades. Deze

tweespalt in de eigen beleving wordt soms ook aan personen vastgemaakt. Sommigen willen opkomen voor het goede recht van de geloofsbeleving van de eigen kerk. Anderen willen het land zonder grenzen al uitroepen en betreden. Werken aan oecumene houdt de band met beide vast. Maar waarom eigenlijk? Omdat wie alleen aan eigen identiteit vasthoudt het slaan van bruggen wel zeer exclusief aan de H. Geest lijkt over te laten? Omdat een nieuwe 'oecumenische' kerk alleen maar het rijtje van christelijke geloofsgemeenschappen langer maakt?

Die pragmatische motieven zijn zeker realistisch. Maar ik las in dat artikel nog wat anders. Geluk is groter en je deelt het. Oecumene heeft inderdaad iets van gedeeld geluk. Geluk is iets dat je toe-valt. Geluk moet je maar hebben. De glimlach van een voorbijganger, erkenning op het werk, de liefde van een ander; kortom: iets dat ons toevalt en ons leven opricht. Juist dat toevallige maakt de zekerheid van geluk uit. Sterker dan welke inspanning dan ook die probeert het geluk te bezweren of kost wat kost vast te houden. Natuurlijk is geluk vanwege die toevaligheid ook kwetsbaar. Bij het draaien van de wind smelt het soms ineens weg. Daarom is versterking nodig. Niet door het toevallig karakter weg te nemen, maar door het te delen.

Delen van die ons toe-vallende, fortuinlijke, maar ook telkens eigen ervaring van eenheid loopt via de uitdrukking daarvan in viering, woorden en activiteiten. Beslissend is echter dat die uitdrukkingen zo bij elkaar passen dat ze juist op de laag van de eigen toe-vallende geloofservaring voor elkaar doorschijnend worden. Dat er herkenning van geloofsgetuigenis ontstaat.

Van die eenheid in geloof als ons toevallende ervaring is de eucharistie sacramenteel teken. Zo'n eenheid van geloofsgetuigenis is niet het strikte resultaat van theologische of andere inspanning en valt niet per se onmiddellijk te betrappen. Soms dient geluk en het delen daarvan zich opdringend aan: nu is hét moment (kairos). Soms ook vergt het tijd en geduld, naar diverse kanten. Tot herkenbaarheid van geloofsgetuigenis als toe-val oplicht. Oecumene vergt tijd, want gedeeld geluk.

Ad Brants

Ad Brants is voorzitter van de Katholieke Vereniging voor Oecumene.

De vereniging staat op zaterdag 23 mei met een stand op de Kerkendag. Komt u ook?

Vanaf 9:30 uur bent u welkom in de IJsselhallen in Zwolle.